

भूमिसंपादन, पुनर्वसन व पुनर्स्थापना करताना वाजवी  
भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क नियम, २०१४  
खालील निवाडयासंदर्भात अनुसरावयाची कार्यपद्धती.

महाराष्ट्र शासन  
महसूल व वन विभाग,  
शासन परिपत्रक क्र. संकीर्ण-२०२४/प्र.क्र.१/अ-४  
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक  
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.  
दिनांक : २८ नोव्हेंबर, २०२४

संदर्भ:- शासन अधिसूचना क्र. एलक्यूएन-१२/२०१३/प्र.क्र.१९०/अ-२, दि. २७.०८.२०१४

प्रस्तावना:-

राज्यात विविध प्रकल्पांकरिता भूमिसंपादन, पुनर्वसन व पुनर्स्थापना करताना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम २०१३, तसेच, अन्य विविध अधिनियमांन्वये खाजगी जमीन वेळोवेळी संपादित करण्यात येते.

०२. भूमिसंपादन, पुनर्वसन व पुनर्स्थापना करताना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क अधिनियम, २०१३ राष्ट्रीय महामार्ग अधिनियम १९५६, भारतीय रेल्वे अधिनियम १९८९, राज्य महामार्ग अधिनियम १९५५, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास अधिनियम १९६२, महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन आणि नगर रचना अधिनियम १९६६, खाण व खनिज (विनियम व विकास) अधिनियम १९५७ तसेच अन्य अधिनियमांमधील तरतुदीनुसार भूसंपादन करताना, एकाच सर्व नंबरचे तुकडे पाडून वेगवेगळे निवाडे करण्यात येत आहेत. अशा वेगवेगळ्या निवाड्यांमधील प्राथमिक अधिसूचना प्रसिद्धिकरणाचे वेगवेगळे दिनांक येत असल्याने, निवाड्याचे मुल्यांकन दिनांकही वेगवेगळे येतात अशा वेगवेगळ्या मुल्यांकन दिनांकाच्या परिणामी निवाड्याच्या मोबदला रकमेमध्ये तफावत येते, त्यामुळे भूधारकांमध्ये नाराजी निर्माण होऊन, भूसंपादनास विरोध करण्याची प्रवृत्ती वाढीस लागते. तसेच वेगवेगळ्या निवाड्याच्या दिनांकामुळे एकुण जमिनीच्या भूसंपादन कालावधीमध्ये आणि पर्यायाने भूसंपादन खर्चामध्येही वाढ होत असल्याची बाब शासनाच्या निर्दर्शनास आली आहे. यास्तव, सर्व भूसंपादन अधिकारी यांना निर्देश देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन परिपत्रक:-

०१. उपरोक्त प्रस्तावनेच्या पार्श्वभूमीवर, सर्व भूसंपादन अधिकारी यांना याद्वारे निर्देश देण्यात येत आहेत की, यापुढे राज्यातील विविध प्रकल्पासाठी खाजगी जमिनींचे भूसंपादन करताना, एकाच प्रकल्पामध्ये समाविष्ट असलेल्या जमिनींचा निवाडा करताना प्रत्येक गावासाठी (न्यायालयीन प्रकरणे वगळून) जमिन, त्यावरील बांधकामे आणि झाडे इत्यादी बाबीसंदर्भात “एकच” निवाडा करण्यात येईल याची दक्षता घेण्यात यावी.

०२. तसेच शासन अधिसूचना दिनांक २७/०८/२०१४ नुसार “भूमिसंपादन, पुनर्वसन व पुनर्स्थापना करताना वाजवी भरपाई मिळण्याचा व पारदर्शकतेचा हक्क (महाराष्ट्र) नियम, २०१४” या नियामांमधील नियम-१८ अन्वये विहीत केलेल्या वित्तीय मर्यादेनुसार, निवाडा घोषित करण्यापुर्वी संबंधित भूसंपादन अधिकारी यांनी भूसंपादन निवाडयाच्या मसूदयास “समुचित शासनाची” पूर्वमान्यता अनिवार्यपणे घ्यावी.

०३. सर्व जिल्हाधिकारी यांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील भूसंपादन अधिकारी, सदर सूचनांचे तंतोतंत पालन करतील याबाबत योग्य ती दक्षता घ्यावी.

०४. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या [www.maharashtra.gov.in](http://www.maharashtra.gov.in) या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेताक २०२४११२८१७३५०९९९ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने,

( शितल भिंगारदिवे )  
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत:-

- १) मा.मंत्री (महसूल ) यांचे खाजगी सचिव,मंत्रालय मुंबई-३२.
- २) प्रधान सचिव (वने,भूसंपादन) यांचे स्वीय सहाय्यक ,मंत्रालय मुंबई-३२.
- ३) सर्व अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/सचिव, यांचे स्वीय सहाय्यक सर्व मंत्रालयीन विभाग.
- ४) सर्व विभागीय आयुक्त.
- ५) सर्व जिल्हाधिकारी.
- ६) सर्व महानगरपालिका आयुक्त.
- ७) महानगर आयुक्त, महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण/मुंबई/पुणे/कोल्हापूर/नाशिक/नागपूर/औरंगाबाद.
- ८) सर्व प्रादेशिक अधिकारी राष्ट्रीय महामार्ग प्राधिकरण.
- ९) मुख्य अभियंता / उप मुख्य अभियंता भारतीय रेल्वे.
- १०) कार्यकारी संचालक, भारतीय विमानतळ प्राधिकरण, महाराष्ट्र.
- ११) कार्यकारी संचालक, मुंबई विकास रेल्वे कॉर्पोरेशन लिमिटेड.
- १२) व्यवस्थापकीय संचालक, शहर व औद्योगिक विकास महामंडळ महाराष्ट्र.
- १३) उपाध्यक्ष तथा मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास प्राधिकरण.
- १४) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ,अंधेरी ,मुंबई.
- १५) मुख्य कार्यकारी अधिकारी,महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळ.
- १६) सह सचिव (भूसंपादन) यांचे स्वीय सहाय्यक महसूल व वन विभाग, मंत्रालय मुंबई-३२.
- १७) निवडनस्ती (अ-४ कार्यासन)